

ශ්‍රී ලංකාවේ පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය

පිළිබඳ අත්පොත

ශ්‍රී ලංකාවේ පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ අත්පොත

The Asia Foundation

සීමාසහිත පාරිසරික පදනම විසින් සම්පාදනය කරන ලදී
ආසියානු පදනම විසින් සහයෝගය දක්වන ලදී

මූලාශ්‍රයක් ලෙස උපුටා ගැනීම පැහැදිලිව දක්වා ඇත්නම්, ප්‍රකාශන හිමිකම් දරන්නාගේ නිශ්චිත අවසරයකින් තොරව මෙම ප්‍රකාශනය ඕනෑම අධ්‍යාපනික හෝ ලාභ නොලබන අරමුණක් සඳහා පුර්ණ වශයෙන් හෝ අර්ධ වශයෙන් සහ ඕනෑම ආකාරයකින් ප්‍රතිනිර්මාණය කළ හැක.

ප්‍රකාශන හිමිකම් දරන්නාගේ පූර්ව ලිඛිත අවසරයකින් තොරව මෙම ප්‍රකාශනය නැවත විකිණීමට හෝ කිසිදු වාණිජ අරමුණක් සඳහා භාවිත කළ නොහැක.

ප්‍රකාශන හිමිකම © 2022 සීමාසහිත පාරිසරික පදනම

සම්පාදනය සහ ප්‍රකාශනය: සීමාසහිත පාරිසරික පදනම

මුද්‍රණය: කල(ර්) ක්ලෝට් (පුද්.) සමාගම - පන්තිපිටිය

'ශ්‍රී ලංකාවේ පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු ක්‍රියාවලියේ අනිත්‍ය, වර්තමානය සහ අනාගතය: සක්‍රීය මහජන සහභාගීත්වයේ වැදගත්කම' (2020 -2021) යන ව්‍යාපෘතියේ අංගයක් ලෙස ආසියානු පදනමේ සහයෝගීතාව මත මෙම ප්‍රකාශනය සකස් කරන ලදී

ප්‍රකාශනය ලබා ගැනීමට :

සීමාසහිත පාරිසරික පදනම

අංක 3A, 1 වන පටුමග, කිරුළපන, කොළඹ 05, ශ්‍රී ලංකාව.

දුරකථන: +94112890984 | වෙබ් අඩවිය: www.efl.lk

ස්තූතිය

ශ්‍රී ලංකාවේ මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණය (IEE) සහ පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ (EIA) ක්‍රියාවලිය හා සම්බන්ධව පවතින නීතිමය රාමුව සහ ක්‍රියා පටිපාටිය පිළිබඳ ගැඹුරු හැදෑරීමකින් අනතුරුව ශ්‍රී ලංකාවේ පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ අත්පොත සම්පාදනය කරන ලදී.

මෙරට පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලියට අදාළ නීති තුළ පවතින හිඬැස් පිළිබඳ විශ්ලේෂණයක් සිදු කිරීමට සීමාසහිත පාරිසරික පදනම තෝරා ගැනීම පිළිබඳව අපි ආසියානු පදනමට ස්තූතියවන්න වෙමු. මෙම අත්පොත පදනම් වී ඇත්තේ වර්තමානයේ මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණය (IEE) සහ පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ (EIA) ක්‍රියාවලිය සඳහා අදාළ වන නීති සහ අනුගමනය කරන පියවර මත ය.

එමෙන්ම මෙම ව්‍යාපෘතිය අතරතුර තම වටිනා අදහස් සහ අම්ල දැනුම අප හා බෙදාහදා ගත් සම්පත් දායකයින්ට සහ පාර්ශවකරුවන් වූ සියළු දෙනාට අපි ස්තූතිය පුද කර සිටිමු. මෙම අත්පොත නිම කිරීම සඳහා බොහෝ දෙනා දායක වූ අතර ඒ සියළු දෙනාටම ස්තූතියවන්න වන අතර මෙම ප්‍රකාශනය සඳහා උපකාරී වූ දැනට පවතින පර්යේෂණ සහ ප්‍රකාශන පළ කර ඇති පුද්ගලයන් සහ ආයතන වෙතද අපි ප්‍රශංසාව පුද කර සිටිමු.

එමෙන්ම සීමාසහිත පාරිසරික පදනමෙහි සභාපති ආචාර්ය එරික් වික්‍රමනායක මහතාට සහ මෙම ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධානියා වන නීතීඥ ආනන්දලාල් නානායක්කාර මහතාට ඔවුන්ගේ මඟපෙන්වීම සහ නිරන්තර සහාය වෙනුවෙන් අපි ප්‍රණාමය පුද කර සිටිමු.

මෙම ප්‍රකාශනය සඳහා අදාළ පර්යේෂණ සහ සම්බන්ධීකරණ කටයුතු, සංස්කරණය කිරීම සහ අනෙකුත් සියළුම සහාය සම්බන්ධයෙන් සීමාසහිත පාරිසරික පදනමේ සමස්ත කණ්ඩායමට ද අපි කෘතඥ වෙමු.

මෙම ශ්‍රී ලංකාවේ පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ අත්පොත ඔබ ඇතුළු පාඨකයින්, ක්‍රියාකාරීන්, සංවර්ධකයින්, රාජ්‍ය ආයතන සහ මහජනතාව ඇතුළු ශ්‍රී ලංකාවේ පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය හා සම්බන්ධ පාර්ශවකරුවන් සියළු දෙනා සඳහා වේ.

මෙම අත්පොත ගැන

තම ආයතනයේ මූලික කර්තව්‍යයක් වන පාරිසරික රෙගුලාසි නිසියාකාරව ක්‍රියාත්මක කිරීමට සහය දැක්වීම අරමුණු කරගනිමින් සීමාසහිත පාරිසරික පදනම විසින් මෙම අත්පොත සකස් කර ඇත. මෙම අත්පොත සඳහා සහයෝගය සපයනු ලබන්නේ ආසියානු පදනම විසිනි. පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ ප්‍රායෝගික මඟපෙන්වීමක් ලබා දීමේ අරමුණ ඇතිව මෙම අත්පොත ඉදිරිපත් කරනු ලබයි.

මෙම අත්පොතෙහි අඩංගු වන මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණය (IEE) සහ පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ (EIA) ක්‍රියාවලිය හා සම්බන්ධ නිර්වචන සහ පැහැදිලි කිරීම් ලබාගෙන ඇත්තේ 1980 අංක 47 දරන ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික පාරිසරික පනත හා එහි සංශෝධන, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය සම්පාදනය කරන ලද මාර්ගෝපදේශ, සහ පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් ක්‍රියාවලියට අදාළ වන අනෙකුත් විශේෂ නීති වලිනි. මෙම විශේෂ නීති වලට ඇතුළත් වන්නේ: 1981 අංක 57 දරන වෙරළ සංරක්ෂණ සහ වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ පනත, 1937 අංක 2 දරන වන සත්ව හා වෘක්ෂලතා ආරක්ෂක ආඥාපනත සහ පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් ක්‍රියාවලිය හඳුන්වා දුන් එහි 1993 සංශෝධනය, 1978 අංක 4 දරන මහ කොළඹ ආර්ථික කොමිෂන් සභා නීතිය (ශ්‍රී ලංකා ආයෝජන මණ්ඩල නීතිය), 2005 අංක 38 දරන ප්‍රඥප්තිය යන නීතින්ය.

මෙම අත්පොත ලියැවී ඇත්තේ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින් සහ වෘත්තිකයන්, මෙන්ම පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලියට අදාළ තොරතුරු අවශ්‍ය වන මහජනතාවට පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ (EIA/IEE) ක්‍රියාවලියට අදාළ වගකීම් සහ අයිතීන් සම්බන්ධයෙන් නිසි අවබෝධයක් ලබා දීම සඳහා ය. මෙම අත්පොත EIA/IEE ක්‍රියාවලියට අදාළ තොරතුරු බෙදා දීම සඳහා නීති, මාර්ගෝපදේශ, ගැලීම් සටහන් සහ දත්ත රූප සටහන් යොදාගනිමින් නිර්මාණය කර ඇත.

අත්පොතෙහි අරමුණු

- ශ්‍රී ලංකාවේ නීති රෙගුලාසිවලට අනුව EIA/IEE ක්‍රියාවලියේ අවශ්‍යතා සම්බන්ධයෙන් දැනුවත් කිරීම.
- EIA ක්‍රියාවලියට සහභාගී වීමට මහජනතාව තුළ උනන්දුවක් ඇති කරමින් ඊට මඟ පෙන්වීමක් ලබා දීම.
- EIA/IEE ක්‍රියාවලියේ තුළ අඩංගු පියවර පිළිබඳ දැනුවත් කිරීම සහ මඟ පෙන්වීම.
- වඩා සාර්ථක සහ හොඳින් දැනුවත් වූ සැලසුම් තීරණ ගැනීම උදෙසා EIA/IEE ක්‍රියාවලිය වැඩි දියුණු කිරීමේ ප්‍රායෝගික වැදගත්කම පෙන්වා දීම.

මෙම අත්පොත කවුරුන් සඳහාද?

- අදාළ ආයතනයන්හි රාජ්‍ය නිලධාරීන්ට.
- පොදු මහජනතාවට.
- නීතිය, පාරිසරික විද්‍යාවන් සහ සැලසුම් සංවර්ධන වැනි ක්ෂේත්‍රයන් හදාරන සිසුන්ට.

පටුන

මෙම අත්පොත ගැන	iii
කෙටි යෙදුම් ලැයිස්තුව	iv
හැඳින්වීම	1
පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ අරමුණ	2
පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලියට සම්බන්ධ පාර්ශවයන් කවුරුන්ද සහ ඔවුන් සිදු කරන කාසිභාරය කුමක්ද?	3
පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු (EIA) වාර්තාව සහ මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණ (IEE) වාර්තාව අතර පවතින වෙනස කුමක්ද?	4
‘නියමිත ව්‍යාපෘති’ යනු මොනවාද?	4
පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමක් අවශ්‍ය කරන ව්‍යාපෘති මොනවාද යන්න හඳුනාගන්නේ කෙසේද?	5
පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු (EIA) වාර්තාවක් සහ මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණ (IEE) වාර්තාවක් අනුමත කරන්නේ කවුද?	6
ශ්‍රී ලංකාවේ වෙරළ කලාපයේ සිදු කරන ව්‍යාපෘති	7
ආරක්ෂිත ප්‍රදේශ ආශ්‍රිතව සිදු කරන ව්‍යාපෘති	8
වයඹ පළාත තුළ සිදු කරන ව්‍යාපෘති	9
පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ පියවර	10
මූලික තොරතුරු එක් රැස් කිරීම (Screening)	11
පාරිසරික විෂය පථය නිර්ණය කිරීම (Scoping)	11
පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ වාර්තාව සකස් කිරීම (EIA Preparation)	12
මහජන සහභාගීත්වය (Public Participation)	13
පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු වාර්තාව පිළිබඳ තීරණය (Decision about EIA)	17
අධීක්ෂණය (Monitoring)	17
‘මූලික තොරතුරු ඉල්ලීම’ යනු කුමක්ද?	18
ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනයක තීරණයකට එරෙහිව අභියාචනයක් ඉදිරිපත් කළ හැකිද?	18
පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ වාර්තාවක් අධිකරණයකදී අභියෝගයට ලක් කළ හැකිද?	18
පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු (EIA) වාර්තාවක සහ මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණ (IEE) වාර්තාවක අවධානය යොමු කරන පාරිසරික බලපෑම් මොනවාද?	19
පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ මහජන සහභාගීත්වය අවශ්‍ය වන අදියර මොනවාද?	20
සම්පූර්ණ කරන ලද ව්‍යාපෘතියක අධීක්ෂණය සහ ඇගයීම සිදු කරන්නේ කවුරුන් විසින්ද?	22
සීමාසහිත පාරිසරික පදනම (EFL) සහයෝගය දක්වන්නේ කෙසේද?	23
ආශ්‍රිත පරිශීලන	24

කෙටි යෙදුම්

- BIQ - මූලික දත්ත රැස් කිරීමේ ප්‍රශ්නාවලිය
- CEA - මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය
- EFL - සීමාසහිත පාරිසරික පදනම
- EIA - පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම
- EIA/IEE - පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ සහ මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණ ක්‍රියාවලිය
- IEE - මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණය
- PAA - ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතන
- TEC - තාක්ෂණික ඇගයීම් කමිටුව
- TOR - විෂය නිර්ණය සටහන්

හැඳින්වීම

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම යනු සංවර්ධන ක්‍රියාවලියේ දී ආයෝජකයින්ට සහ රජයට 'පැහැදිලි පෙර සිතා බලන්න' යන ආපේතෝපදේශය භාවිතා කළ හැකි අවස්ථාවකි. මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියට (CEA) අනුව, පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ (EIA/IEE) ක්‍රියාවලිය යනු ස්වභාවික හා සමාජයීය පරිසරයට සංවර්ධනය නිසා ඇතිවිය හැකි බලපෑම් පුරෝකථනය කිරීමේ ක්‍රියාවලියයි. ශ්‍රී ලංකාව තුළ පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම ප්‍රථම වරට හඳුන්වා දෙනු ලැබුවේ 1981 අංක 57 දරන වෙරළ සංරක්ෂණ පනත මඟිනි. ඒ වෙරළ කලාපය තුළ සිදුකරනු ලබන ව්‍යාපෘති සඳහා පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුවක් සිදු කිරීම නීතිමය ප්‍රතිපාදනයක් බවට පත් කිරීමෙනි. ඉන් පසුව 1988 අංක 56 දරන ජාතික පාරිසරික සංරක්ෂණ පනත සහ 2000 වර්ෂයේදී සංශෝධිත පනත මඟින් ශ්‍රී ලංකාව තුළ සියළුම "නියමිත ව්‍යාපෘති" සඳහා පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමක් ලබා ගැනීම අනිවාර්ය කරන ලදී.

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සඳහා නිර්වචනය කර ඇති පරිදි, පරිසරය ප්‍රධාන කොටස් තුනකින් සමන්විත වේ:

භෞතික හෝ අජීවී
(වාතය, ගොඩබිම සහ ජලය)

ජෛව
(ශාක සහ සතුන්)

සමාජයීය
(මිනිසුන් සහ ඔවුන් නිර්මාණය කරන සෑම දෙයක්ම)

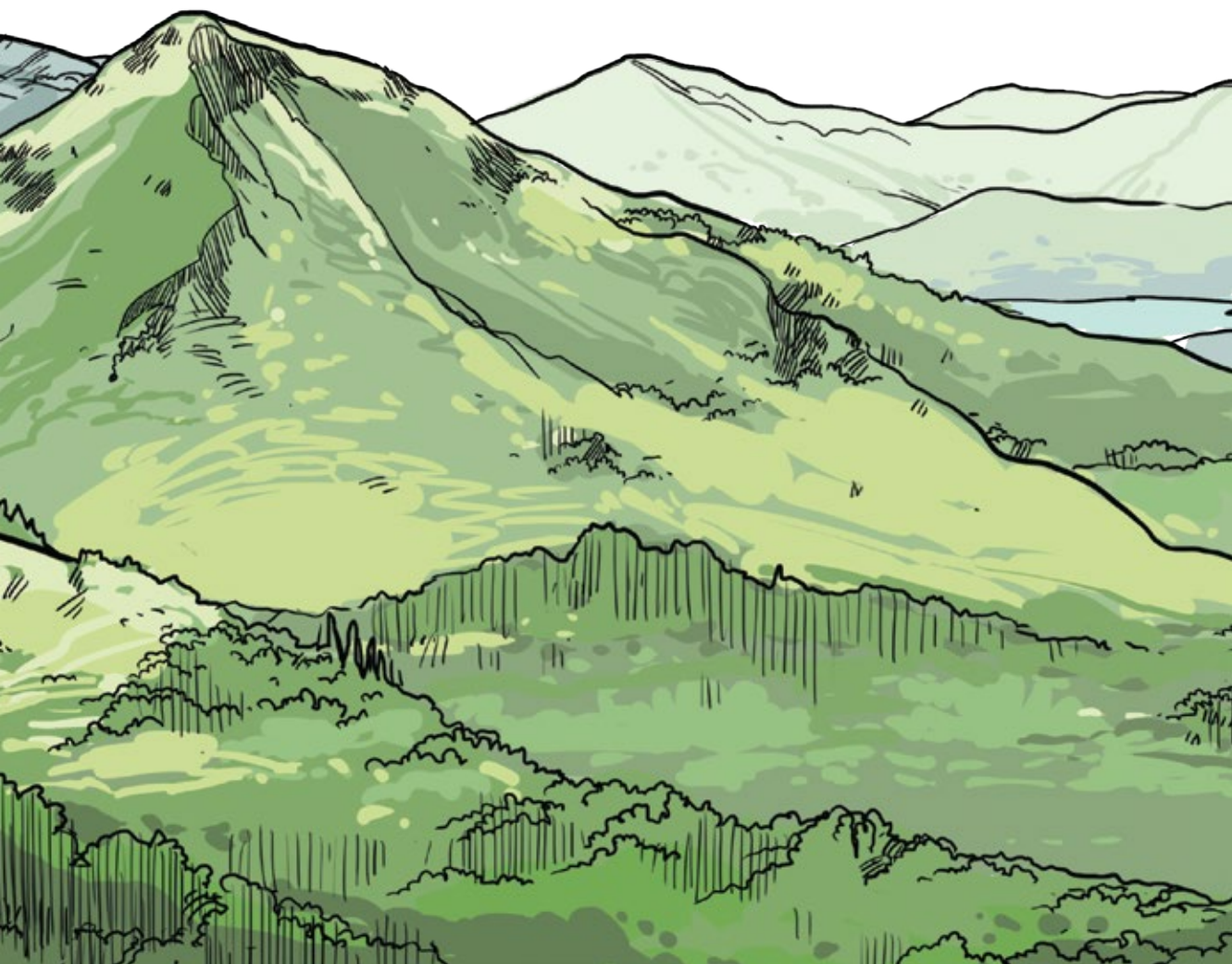
පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් ක්‍රියාවලියට සම්බන්ධ බොහෝ ආයතන තිබේ. ඒ අතරට ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතන ලෙස නම් කර ඇති රාජ්‍ය ආයතන, ව්‍යාපෘති යෝජකයින්, පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ උපදේශකයින්, තාක්ෂණික විශේෂඥයින් සහ මහජනතාව ඇතුළත් වේ. මෙම අත්පොත ප්‍රධාන වශයෙන් ඉලක්ක කර ඇත්තේ පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් ක්‍රියාවලියේ අනන්‍යතාවය අංශයක් වන, නමුත් බොහෝ විට අවධානයට ලක් නොවන මහජනතාවයි.

එබැවින් මෙම අත්පොත හරහා මහජනතාවට අවශ්‍ය තොරතුරු සැපයීම මෙන්ම පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් ක්‍රියාවලිය සඳහා ඔවුන්ගේ එලදායී සහභාගීත්වය, සක්‍රීය කිරීම සඳහා ඔවුන් දැනුවත් සන්නද්ධ කිරීම ද අපේක්ෂා කරයි. මෙම අත්පොත මඟින් නීතිය සරලව දක්වමින් ඒ සම්බන්ධ නීති සහ රෙගුලාසි සියල්ල එක්රැස් කර තොරතුරු සැපයීම ද සිදු කරයි.

මෙම අත්පොත සකස් කර ඇත්තේ සරල ප්‍රශ්න සහ පිළිතුරු මෙන්ම නීතිමය ප්‍රතිපාදන සහිත ප්‍රධාන නියමයන් පැහැදිලි කරමින් සාකච්ඡා කරන කෙටි මාතෘකා වශයෙනි. ක්‍රියාවලිය වඩා හොඳින් අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා පැහැදිලි කිරීම්, ගැලීම් සටහන් සහ දත්ත රූප සටහන් භාවිතා කර ඇත. මෙම අත්පොතෙහි ව්‍යුහය පහත පරිදි වේ. **පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ අරමුණ සහ විෂය පථය, ප්‍රධාන වචන කාණ්ඩ අර්ථ දැක්වීම්, පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ එක් එක් පියවර සඳහා අදාළ තොරතුරු.**

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ අරමුණු

- පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය හරහා පාරිසරික තත්ත්වයන් පිළිබඳ සලකා බැලීමක් සිදුවේ.
- තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියට පාරිසරික තත්ත්වයන් පිළිබඳ සලකා බැලීම එක් කරනු ලබයි.
- සංවර්ධන යෝජනා වලින් සිදු විය හැකි අහිතකර බලපෑම් පූර්වයෙන් හිඟමනය කිරීම සහ ඒවා වළක්වා ගැනීම හෝ අවම කිරීම සිදු කරයි.
- ස්වභාවික පරිසර පද්ධති සහ ඒ සම්බන්ධ පාරිසරික ක්‍රියාවලීන් ආරක්ෂා කරයි.
- සම්පත් භාවිතය සහ කළමනාකරණය ඵලදායී කරන නිරසාර සංවර්ධනයක් ප්‍රවර්ධනය කරයි.
- ව්‍යාපෘතියක භාහිර ප්‍රතිඵල හේතුවෙන් වැය කිරීමට සිදුවිය හැකි කාලය සහ මුදල් ඉතිරි කරයි.
- පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම මඟින් මිනිසුන්ගේ සහ වන ජීවීන්ගේ ජීවිත සුරැකිය හැකි අතර සම්පත් නාස්තිය වැළැක්විය හැකිය.

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලියට සම්බන්ධ පාරිශ්‍රවයන් කවුරුන්ද සහ ඔවුන්ගේ කාර්යභාරය කුමක්ද?

- **ව්‍යාපෘතිය යෝජනා කරන ව්‍යාපෘති යෝජක (PP)** - පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ වාර්තාව සකස් කරයි.
- **පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ උපදේශකයින් (EIA Consultants)** - ව්‍යාපෘති යෝජකයා විසින් EIA වාර්තාව සකස් කිරීම මෙම උපදේශකයින්ට භාර දෙනු ලබන අතර වාර්තාවෙහි ඊට සම්බන්ධ වූ උපදේශකයින්ගේ නම් සහ ඔවුන්ගේ සුදුසුකම් සඳහන් විය යුතුය.
- **ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතන (PAA)** - ජාතික පාරිසරික පනතෙහි 23 ප වගන්තිය යටතේ, එම ආයතන මොනවාද යන්න 1993.06.24 දිනැති අංක 772/22 සහ 1995.02.23 දිනැති අංක 859/14 දරන අති විශේෂ ගැසට් පත්‍ර මඟින් සහ 1997.06.04 දිනැති අංක 978/13 සහ 2004.12.29 දිනැති අංක 1373/6 දරන සංශෝධිත ගැසට් නිවේදන මඟින් දක්වා ඇත. ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධයෙන් පාරිසරික නිර්දේශය සහ අවසාන අවසරය මෙම ආයතන මඟින් ලබාදෙයි.
- **තාක්ෂණික ඇගයීම් කමිටුව (TEC)** - පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ වාර්තාව පරීක්ෂා කරයි. මෙය එක් එක් IEE/EIA වාර්තා සඳහා වෙන වෙනම පිහිටුවනු ලබන තාවකාලික කමිටුවකි. මෙය තාක්ෂණික විශේෂඥයින්ගෙන් සමන්විත වන අතර තීරණ ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය වන තාක්ෂණික ඇගයීම් වාර්තාව සකස් කිරීමේ වගකීම පැවරී ඇත. ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනයන්හි පරිසර බලපෑම් ඇගයීම් ඒකකයෙහි සාමාජිකයෙකු විසින් මෙම කමිටුවෙහි මුලසුන දැරිය යුතු අතර මෙමඟින් සියලුම ඇගයීම් සහ තීරණ පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් අධීක්ෂණ කමිටුවට දැනුම් දිය යුතුය.
- **පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් ඒකකය (EIA Cell)** - මෙය එක් එක් ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය තුළ ඒ ඒ විෂය ක්ෂේත්‍රය සඳහා පිහිටුවා ඇත. ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනයේ පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය පරිපාලනය කිරීමේ වගකීම මොවුන් සතු වන අතර ව්‍යාපෘති යෝජකයින් සමඟ සම්බන්ධ වෙමින් කටයුතු කරයි.
- **පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් අධීක්ෂණ කමිටුව (EIA Oversight Committee)** - ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනයෙහි එක් එක් මූලික අංගයන් නියෝජනය කරන සාමාජිකයින්ගෙන් මෙය සමන්විත වේ. නිරීක්ෂකයෙකු ලෙස මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ නියෝජිතයෙකු ද ඊට සහභාගී වනු ඇත. මෙම කමිටුව විසින් EIA වාර්තා සමාලෝචනය කර පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධ තීරණ ගැනීම සඳහා උපදෙස් ලබා දීම, ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතන විසින් පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ කොන්දේසි වලට සහ ජාතික පාරිසරික පනතට අනුකූලව කටයුතු කරන්නේ ද යන්න සහ ව්‍යාපෘති වලට අදාළ තීරණ ගැනීමේ දී සම්පූර්ණ කරන ලද EIA වාර්තා මත පදනම්ව ගැටලු හඳුනාගනිමින් නිර්දේශ ඉදිරිපත් කරන්නේ ද යන්න අධීක්ෂණය කරනු ලබයි.

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු (EIA) වාර්තාව සහ මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණ (IEE) වාර්තාව අතර පවතින වෙනස කුමක්ද?

මෙම වෙනස ජාතික පාරිසරික පනතේ දක්වා ඇත. ඒම පනතෙහි 33 වන වගන්තියට අනුව, අවම පාරිසරික බලපෑම් ඇති ව්‍යාපෘතියක් සඳහා මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණයක් (IEE) පමණක් සිදු කරනු ලබයි. සැලකිය යුතු මට්ටමේ පාරිසරික බලපෑම් ඇති ව්‍යාපෘතියක් සම්බන්ධයෙන් පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ වාර්තාවක් (EIA) ලබා ගැනීම සිදු කෙරේ. මෙම නිර්වචනය අනෙකුත් අදාළ පනත් තුළද මෙලෙසම දක්වා ඇත.

IEE වාර්තාවකින් ආවරණය වන්නේ කුමක්ද?

- එය ලිඛිත වාර්තාවකි.
- නියමිත ව්‍යාපෘතියකින් පරිසරයට සිදුවිය හැකි බලපෑම් ඉස්මතු කරයි.
- එම බලපෑම් සැලකිය යුතු මට්ටමේ බලපෑම් ද යන්න තීරණය කිරීමට යොදාගනී.
- අමාත්‍යවරයා නියම කර ඇති පරිදි, වැඩිදුර තොරතුරු සඳහන් වේ.

EIA වාර්තාවකින් ආවරණය වන්නේ කුමක්ද?

- නියමිත ව්‍යාපෘතියකට අදාළව කරනු ලබන ලිඛිත විශ්ලේෂණයකි.
- පාරිසරික පිරිවැය සහ ප්‍රතිලාභ සම්බන්ධව විශ්ලේෂණයක් සකසා ඇත්නම් එය ද අඩංගු වේ.
- යෝජිත නියමිත ව්‍යාපෘතියේ වැළැක්විය හැකි සහ වැළැක්විය නොහැකි අහිතකර පාරිසරික බලපෑම් පිළිබඳ විස්තරයක් ඇතුළත් වේ.
- පරිසරයට අවම ලෙස හානිදායක වන විකල්ප ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ විස්තරයක් සහ එවැනි විකල්ප ප්‍රතික්ෂේප කරන ලද්දේ කවර හේතු නිසාද යන්න පිළිබඳ විස්තරයක් ද අඩංගු වේ.
- නියමිත ව්‍යාපෘතියට අවශ්‍ය වන, නැවත වෙනස් කළ නොහැකි හෝ ආපසු හැරවිය නොහැකි අයුරින් වැයවන සම්පත් පිළිබඳ විස්තරයක් ද ඇතුළත් ය.

'නියමිත ව්‍යාපෘති' (Prescribed Projects) යනු මොනවාද?

ජාතික පාරිසරික පනතෙහි 23වන වගන්තියට අනුව, පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් වාර්තාවක් අවශ්‍ය වන ව්‍යාපෘති, නියමිත ව්‍යාපෘති ලෙස හැඳින්වේ. ව්‍යාපෘතියේ විශාලත්වය සහ ස්ථානය මත පදනම්ව අමාත්‍යවරයා විසින් නියමිත ව්‍යාපෘති ප්‍රකාශයට පත් කර ඇත. මෙම ව්‍යාපෘති ලැයිස්තුවක් 1993.06.24 දිනැති අංක 772/22 දරන අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රයේ දක්නට ලැබෙන අතර ඒවා 1999.11.05 දිනැති අංක 1104/ 22 සහ 1995.02.23 දිනැති අංක 859/14 දරන ගැසට් පත්‍ර මඟින් සංශෝධනය වී ඇත.

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමක් අවශ්‍ය කරන ව්‍යාපෘති මොනවාද යන්න හඳුනාගන්නේ කෙසේද?

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමක් අවශ්‍ය කරන ව්‍යාපෘති 'නියමිත ව්‍යාපෘති' ලෙස හඳුන්වනු ලබයි. මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද 'පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් සම්බන්ධ සරල ප්‍රශ්න සහ පිළිතුරු' යන අත්පොත, යම්කිසි ව්‍යාපෘතියක් සඳහා පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමක් අවශ්‍යද නැද්ද යන්න හඳුනාගැනීම සඳහා මාර්ගෝපදේශ සපයයි. යම් ව්‍යාපෘතියක් සඳහා පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමක් අවශ්‍ය දැයි හඳුනා ගැනීමට පහත පියවර අනුගමනය කළ හැක.

- මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය අමතන්න- මූලික දත්ත රැස් කිරීමේ ප්‍රශ්නාවලිය (BIQ) පිරවීමෙන් පසු මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් අදාළ ව්‍යාපෘතියට පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමක් අවශ්‍යද යන්න දැනුම් දෙනු ඇත.
 - මෙම මූලික තොරතුරු ප්‍රශ්නාවලිය, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ ප්‍රධාන කාර්යාලයේ පරිසර බලපෑම් ඇගයීම් ඒකකයෙන් හෝ මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ පළාත්/දිස්ත්‍රික් කාර්යාලවලින් ලබා ගත හැකිය.
 - එය මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ වෙබ් අඩවියෙන් ද බාගත කරගත හැකිය.
- අදාළ ව්‍යාපෘතිය වයඹ පළාතේ හැර වෙනත් ස්ථානයක පිහිටා තිබේ නම් 1993.06.24 දිනැති අංක 772/22 දරන අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රය සහ එය සංශෝධනය වී ඇති 1995.02.23 දිනැති අංක 859/14 සහ 1999.11.05 දිනැති අංක 1104/22 දරන අති විශේෂ ගැසට් නිවේදන කියවා බලන්න.
- යෝජිත ව්‍යාපෘතිය වයඹ පළාතේ පිහිටා ඇත්නම් වයඹ පළාත් පරිසර අධිකාරිය අමතන්න.
- යෝජිත ව්‍යාපෘතිය වෙරළ කලාපය තුළ පිහිටා තිබේ නම්, වෙරළ සංරක්ෂණ සහ වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයාගෙන් විමසිය යුතුය.
 - 'වෙරළ කලාපය' යනු මාධ්‍ය වඩදිය ඉම සිට ගොඩබිම දෙසට මීටර් 300ක සීමාවක් සහ මාධ්‍ය ධාදිය ඉම සිට මුහුද දෙසට කිලෝමීටර් 2ක සීමාවක් ඇතුළත පිහිටි ප්‍රදේශයයි.
 - එමෙන් ම ගංඟා, දිය පාරවල්, කලපු හෝ වෙනත් යම් ජලකඳක් සම්බන්ධයෙන් වන විට, ඒවායේ ස්වාභාවික ඇතුළුවීම් ලක්ෂ්‍ය අතර අඳින ලද ඍජු පාද රේඛාවකට ලම්භකව මතින ලද කිලෝමීටර් 2ක සීමාවක් ඊට අයත් වේ.
 - තවදුරටත් දැක්වෙන්නේ: වෙනත් යම් ජල කඳක්, සහ මායිම දිගේ ශුන්‍ය මධ්‍ය මුහුදු මට්ටමේ සිට ගොඩබිම දෙසට මීටර් 100කින් දීර්ඝ කළ වැඩිදුර සීමාවක් ඇතුළත වූ ප්‍රදේශයද 'වෙරළ කලාපය'ට ඇතුළත් වන බවයි.
- යෝජිත ව්‍යාපෘතිය ජාතික රක්ෂිතයක මායිමේ සිට සැතපුම් 01ක් ඇතුළත පිහිටා තිබේ නම් වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවෙන් විමසිය යුතුය.

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු (EIA) වාර්තාවක් සහ මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණ (IEE) වාර්තාවක් අනුමත කරන්නේ කවුද?

EIA/IEE වාර්තාවකට ලබාදෙන අනුමැතිය පිළිබඳ තීරණය අදාළ ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය විසින් ලබා දෙනු ලැබේ. 1995.02.23 දිනැති අංක 859/14, 1997.06.04 දිනැති අංක 978/13 සහ 2004.12.29 දිනැති අංක 1373/6 දරන අති විශේෂ ගැසට් පත්‍ර මගින් ඇතැම් අමාත්‍යාංශ සහ දෙපාර්තමේන්තු ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතන ලෙස නම් කර ඇත. ඒවා පහත පරිදි වේ.

- a. පහත සඳහන් විෂයයන් පවරා ඇති අමාත්‍යාංශ ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය ලෙස හඳුනාගෙන ඇත: ජාතික සැලසුම්, වාරිමාර්ග, බලශක්ති, කෘෂිකර්ම, ඉඩම්, වන සංරක්ෂණ, කර්මාන්ත, නිවාස, ඉදිකිරීම්, ප්‍රවාහන, මහාමාර්ග, ධීවර, ජලජ සම්පත්, වැවිලි කර්මාන්ත.
- b. වෙරළ සංරක්ෂණ සහ වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුව.
- c. වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව.
- d. වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව.
- e. මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය.
- f. නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය.
- g. භූ විද්‍යා සමීක්ෂණ සහ පතල් කාර්යාංශය.
- h. ශ්‍රී ලංකා සංචාරක සංවර්ධන අධිකාරිය.
- i. ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරිය.
- j. ශ්‍රී ලංකා ආයෝජන මණ්ඩලය.

ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතන විසින් EIA/IEE වාර්තාව ඇගයීමට ලක් කර තීරණය ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා තාක්ෂණික ඇගයීම් කමිටුවක් පත් කරයි. එම තීරණය, ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනවලට තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියේදී මඟ පෙන්වයි.

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් නිකුත් කරන ලද මාර්ගෝපදේශවලට අනුව පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් ක්‍රියාවලියේදී ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනවල වගකීම් වන්නේ:

- සියලුම නියමිත ව්‍යාපෘති පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලියකට යටත් වන බවට සහතික වීම.
- EIA/IEE වාර්තා සඳහා නිසි විෂය පථයන් නිර්ණය කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය තහවුරු කිරීම සහ ඒ සඳහා මඟ පෙන්වීම.
- EIA/IEE වාර්තාව සඳහා විෂය නිර්ණය සටහන් (TOR) කෙටුම්පත් කිරීම.
- EIA/IEE වාර්තාව සකස් කරන අතරතුර හා ඉන් පසුව සමාලෝචනය කිරීම සහ තාක්ෂණික ඇගයීම් සිදු කිරීම හා ඊට සහභාගී වීම.
- මහජන අදහස් දැක්වීම සඳහා EIA වාර්තා ඉදිරිපත් කිරීම සහ ඒ සම්බන්ධව මහජනතා දැනුවත් කිරීම.
- මහජනතාවගෙන් හෝ වෙනත් ආයතනවලින් ලැබෙන අදහස් ඇගයීම සහ ප්‍රතිචාර දැක්වීම.
- නිසි භානි අවම කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග ස්ථාපිත කිරීම සහ ඒවා අනුමත කිරීමේ කොන්දේසි වලට ඇතුළත් කර ඇති බවට සහතික කරගැනීම.
- එලදායි අධීක්ෂණය භරහා එම කොන්දේසි ක්‍රියාත්මක වීම සහතික කිරීම

ශ්‍රී ලංකාවේ වෙරළ කලාපයේ සිදු කරන ව්‍යාපෘති

වෙරළ කලාපයේ සිදු කරන සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සඳහා 1981 අංක 57 දරන වෙරළ සංරක්ෂණ සහ වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ පනත අදාළ වේ. මෙම නීතිය වෙරළ කලාපය තුළ සිදු කරන සියලුම සංවර්ධන කටයුතු සඳහා අදාළ වන අනෙකුත් සියලුම නීති (සංශෝධිත ජාතික පාරිසරික පනත ද ඇතුළුව) නියාමනය කරමින් කටයුතු කරයි. කුමන ව්‍යාපෘති සඳහා පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය අනුගමනය කළ යුතුද යන්න තීරණය කිරීමේ අභිමතය වෙරළ සංරක්ෂණ සහ වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා සතුව පවතී.

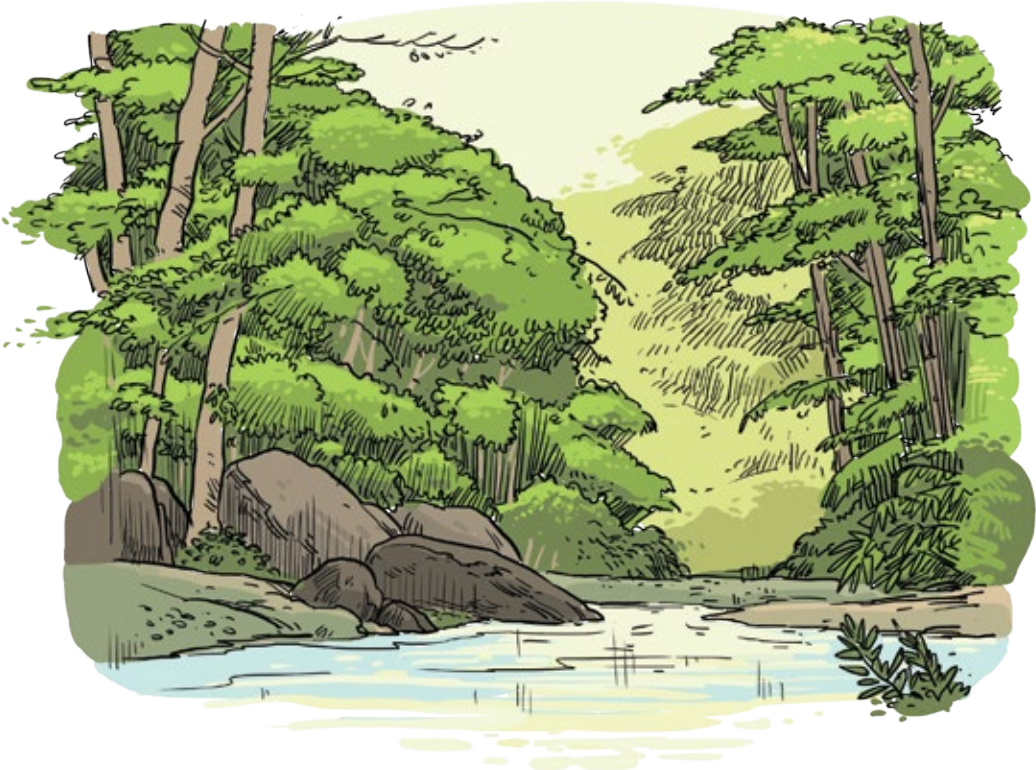
- **14 වගන්තිය** – වෙරළ කලාපය තුළ සිදු කරනු ලබන සියලුම සංවර්ධන කටයුතු සඳහා වෙරළ සංරක්ෂණ සහ වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා ගේ අනුමැතිය අවශ්‍ය වේ.
- **15 වගන්තිය** – ඉහත අනුමැතිය ලබා දීමේදී අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා විසින් සාධක කිහිපයක් සලකා බලයි.
- **16 වගන්තිය** – වෙරළ කලාපය තුළ සිදු කරන සංවර්ධන කටයුතු සඳහා අනුමැතිය ලබා ගැනීමට IEE හෝ EIA වාර්තාවක් හෝ ඇතැම්විට ඒ වාර්තා දෙකම ඉදිරිපත් කරන ලෙස අයදුම්කරුට නියම කිරීමට අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයාට හැකිය. IEE වාර්තාවෙහි තොරතුරු ප්‍රමාණවත් නම්, EIA වාර්තාවක් අවශ්‍ය නොවේ. IEE වාර්තාවක් පමණක් ප්‍රමාණවත් වන විටකදී, එය වෙරළ සංරක්ෂණ හා වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ උපදේශක සභාවට යොමු කළ හැකි අතර සභාව දින 30ක් ඇතුළත අදහස් දැක්විය යුතුය. IEE වාර්තාව ප්‍රමාණවත් නොවේ නම්, අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා විසින් අයදුම්කරුට EIA වාර්තාවක් ඉදිරිපත් කිරීමට යොමු කළ හැක. එය ලැබුණු පසු, අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා විසින් ඒහි පිටපතක් දින 60 ක් ඇතුළත අදහස් දැක්වීමට ඉහත සඳහන් කළ උපදේශක සභාව ඉදිරිපත් කරන අතර මහජන අදහස් යොමු කිරීම සඳහා EIA වාර්තාව ලබා ගත හැකි බව ගැසට් පත්‍රයක් මඟින් දැනුම් දෙයි. එම දැනුම් දීමෙන් දින 30ක් ඇතුළත මහජනතාවට අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා වෙත වාර්තාව සම්බන්ධයෙන් අදහස් දැක්වීමට හැකියාව ලැබේ. සියලු අදහස් ලැබී දින 60ක් ඇතුළත අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා විසින් අදාළ ව්‍යාපෘතියට අනුමැතිය ලබාදීම සම්බන්ධයෙන් තීරණය කළ යුතු වේ.

ආරක්ෂිත ප්‍රදේශ ආශ්‍රිතව සිදු කරන ව්‍යාපෘති

ජාතික රක්ෂිත ප්‍රදේශ සම්බන්ධව සහ එම ප්‍රදේශ ආශ්‍රිතව සිදුවන සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සඳහා 1937 අංක 02 දරන වන සත්ත්ව හා වෘක්ෂලතා ආරක්ෂණ ආඥාපනතේ විධිවිධාන අදාළ වේ. මෙම පනත යටතේ ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය ලෙස වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව කටයුතු කරයි.

9෦ වගන්තිය – යම් ජාතික රක්ෂිත භූමියක මායිමේ සිට සැතපුම් එකක (කිලෝමීටර 1.6 ක) දුරක් ඇතුළත කිසිදු සංවර්ධන ක්‍රියාකාරකමක් වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයාගේ පූර්ව ලිඛිත අනුමැතියකින් තොරව සිදු කළ නොහැක. එවැනි සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියක් සඳහා IEE හෝ EIA වාර්තාවක් ඉදිරිපත් කළ යුතු බවට අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා විසින් ව්‍යාපෘති යෝජකට නියම කළ හැකි අතර එම වාර්තාවේ පිටපතක් ඒ සඳහා පත්කරන ලද කමිටුවේ මතය විමසීම සඳහා ඉදිරිපත් කළ යුතුය. දින 60ක් ඇතුළත එම කමිටුවේ මතය අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා වෙත දැනුම්දිය යුතුය. එමෙන්ම එම වාර්තාව සම්බන්ධයෙන් දින 30 ක් ඇතුළත අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා වෙත අදහස් දැක්වීම සඳහා ගැසට් පත්‍රයේ පළ කරනු ලබන දැන්වීමක් මඟින් මහජනතාවට ආරාධනා කළ යුතුය. එම සියලු අදහස් ලැබී දින 60ක් ඇතුළත අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා විසින් ව්‍යාපෘතියට අනුමැතිය ලබාදීම සම්බන්ධයෙන් තීරණය කළ යුතු වේ.

වයඹ පළාත තුළ සිදු කරන ව්‍යාපෘති

1990 අංක 12 දරන වයඹ පළාත් පාරිසරික ප්‍රඥප්තිය, පළාත් ප්‍රඥප්තියක් වන අතර, පාරිසරික ප්‍රඥප්තියක් හිමි එකම පළාත ද වයඹ පළාත වේ.

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය මඟින් නියාමනය වන ප්‍රධාන ක්‍රියාවලියෙන් වෙන් වූ වෙනම පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ සහ ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ ක්‍රියාවලියක් මෙම ප්‍රඥප්තිය තුළ ඇතුළත් වේ.

- **43 වගන්තිය** – වයඹ පළාත තුළ සිදු කරනු ලබන සියලුම නියමිත ව්‍යාපෘතීන් සඳහා අනුමැතිය ඊට අදාළ ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතන වෙතින් ලබා ගත යුතුය.
- **44 වගන්තිය** – ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය විසින් වයඹ පළාත තුළ සිදු කරනු ලබන නියමිත ව්‍යාපෘතියක් සඳහා අනුමැතිය ලබා දීමට නම් EIA හෝ IEE වාර්තාවක් ලබා දෙන ලෙසට ව්‍යාපෘති යෝජකට නියම කළ යුතුය. අදාළ වාර්තාව ලැබීමෙන් පසුව, ඊට අදාළව දැන්වීමක් ගැසට් පත්‍රයේ සහ පුවත්පත්වල පළ කරනු ලබන අතර දින 30ක් ඇතුළත මහජනතාවට තම අදහස් ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය වෙත ඉදිරිපත් කළ හැක. ඉන් අනතුරුව මහජන අදහස් විමසීමේ සැසියක් ද (public hearing) පැවැත්විය හැක. ව්‍යාපෘතිය අනුමත වූ පසුව ඒ පිළිබඳව ද ගැසට් සහ පුවත්පත් දැන්වීමක් පළ කළ යුතු වේ.
- **45 වගන්තිය** – ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ ක්‍රියා පටිපාටිය ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය විසින් තීරණය කරයි.
- **46 වගන්තිය** – ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය වෙතින් තම ව්‍යාපෘතියට අනුමැතිය නොලැබුණු අවස්ථාවක, වයඹ පළාත් පරිසර අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් වෙත අභියාචනයක් යොමු කිරීමට ව්‍යාපෘති යෝජකයාට හැකියාව පවතී. එහිදී ලේකම්වරයාගේ තීරණය අවසානාත්මක වන අතර ඒ සඳහා ලේකම්වරයා විසින් පළාත් පාරිසරික උපදේශක සභාවේ නිරීක්ෂණ ලබා ගනු ලබයි.
- **47 වගන්තිය** – යම් හෙයකින් අනුමත කරනු ලැබූ ව්‍යාපෘතියක යම් වෙනස්කම් සිදු කරයි නම් හෝ අනුමත ව්‍යාපෘතියක් අත්හැර දමයි නම්, අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම සඳහා ඒ පිළිබඳව ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය දැනුවත් කළ යුතු වේ. තවද ව්‍යාපෘතියේ වෙනස් කිරීමක් සිදු කරන්නේ නම් ඊට නව අනුමැතියක් ලබා ගත යුතුය.
- **48 වගන්තිය** – ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතන විසින් අනුමත කරන ලද ව්‍යාපෘතීන් සම්බන්ධයෙන් වයඹ පළාත් පරිසර අධිකාරියට වාර්තා කළ යුතුය.

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ පියවර

මූලික තොරතුරු එක් රැස් කිරීම (Screening)

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ පළමු පියවර මෙය වන අතර මෙමඟින් යම්කිසි ව්‍යාපෘතියක් සඳහා පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමක් අවශ්‍යද නැද්ද යන්න තීරණය කරයි. යෝජිත ව්‍යාපෘතියකින් ඇති විය හැකි බලපෑම් මොනවාද යන්න තීරණය කිරීමට මෙම පියවර උපකාරී වේ. ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතන විසින් මූලික තොරතුරු එක් රැස් කිරීමේ නිර්ණායක සකස් කරයි.

පාරිසරික විෂය පථය නිර්ණය කිරීම (Scoping)

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය තුළ දී අවධානය යොමු කළ යුතු වැදගත් කරුණු හඳුනා ගැනීමට මෙය උපකාරී වේ. එමෙන්ම පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලියට අදාළ වපසරිය සහ ඊට අදාළ සැකැස්ම මෙන්ම IEE/EIA වාර්තාවෙහි ඇතුළත් විය යුතු කරුණු තීරණය කිරීමට සහ විෂය නිර්ණය සටහන් (TOR) සකස් කිරීමට ද උපකාරී වේ.

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් සම්පාදිත, පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා වන මාර්ගෝපදේශ අත්පොත් අංක 2 හි පාරිසරික විෂය පථය නිර්ණය කිරීම සඳහා වන උපදෙස් වලට අනුව, ශ්‍රී ලංකාව තුළ ක්‍රියාත්මක වන පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ පියවර පහක් ඇත:

1. මූලික තොරතුරු - යෝජිත ව්‍යාපෘතියේ ස්වභාවය, විෂය පථය සහ ස්ථානය පිළිබඳ තොරතුරු මෙන්ම එම ස්ථානවල සිතියම් සහ ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය විසින් නියම කරන වෙනත් ඕනෑම තොරතුරක් ව්‍යාපෘති යෝජනා විසින් ඉදිරිපත් කළ යුතුය.
2. පාරිසරික විෂය පථය නිර්ණය කිරීම - IEE හෝ EIA වාර්තාවේ අඩංගු විය යුතු වැදගත් කරුණු හඳුනාගැනීමේ ක්‍රියාවලියයි.
3. මහජන සහභාගීත්වය - පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය තුළ වඩාත්ම තීරණාත්මක අංශය වන මෙයට අදාළ ප්‍රතිපාදන, ජාතික පාරිසරික පනතෙහි සහ අනෙකුත් අදාළ පනත් හා රෙගුලාසිවල සඳහන් වේ.
4. තීරණ ගැනීම - නිශ්චිත කොන්දේසි වලට යටත්ව ව්‍යාපෘතිය අනුමත කිරීම හෝ අනුමැතිය ලබා දීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීම අනුයෝජිත ආයතනය විසින් සිදු කළ යුතුය.
5. අධීක්ෂණය - ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය විසින් ව්‍යාපෘතිය අදාළ කොන්දේසි වලට අනුකූල වීම සහ භාගි අවම කිරීමේ පියවරවල ඵලදායිතාවය සම්බන්ධව අධීක්ෂණය කරයි.

එමෙන්ම ඉහත කී මාර්ගෝපදේශයන්ට අනුව ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය පහත කාර්යයන් ද සිදු කළ යුතුය:

- විෂය පථය නිර්ණය කිරීමේ ලේඛනය සඳහා පිටු සීමාවන් පැනවීම
- කාලසටහනක් සහ කාල සීමාවන් සැකසීම
- අවශ්‍ය වන අංශ සහ විශේෂඥ දැනුම කුමක්ද යන්න හඳුනා ගැනීම
- විෂය පථය නිර්ණය කිරීමේ පූර්ව රැස්වීම් පැවැත්වීම

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ වාර්තාව සකස් කිරීම (EIA Preparation)

EIA/IEE වාර්තාවක් සකස් කිරීම ව්‍යාපෘති යෝජකයාගේ වගකීම වේ. ඒ සඳහා නිශ්චිත කාල සීමාවක් දක්වා නැත. EIA වාර්තාවක් යනු ව්‍යාපෘතියක අඩංගු විය යුතු වැදගත් අංග සියල්ලෙහි එකතුවක් වේ.

එම වාර්තාවට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් වේ:

- ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ විස්තරයක්
- සමාජ හා පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමක්
- හානි අවම කිරීමට ගත හැකි පියවර
- කළමනාකරණ සහ අධීක්ෂණ සැලසුම්

මහජන සහභාගීත්වය (Public Participation)

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 28 (ර) ව්‍යවස්ථාවට අනුව ස්වභාවධර්මය සහ ස්වාභාවික සම්පත් රැක ගැනීම ශ්‍රී ලංකාවාසී සෑම පුද්ගලයෙකුගේම යුතුකමකි. එනිසා යෝජිත ව්‍යාපෘතියකින් බලපෑමට ලක් විය හැකි ප්‍රධාන පාර්ශවය වශයෙන් පුරවැසියන්ට පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලියට සහභාගී වීමට නෛතිකමය වගකීමක් පවතී.

“මහජනතාව” යනු කවුරුන්ද?

පුද්ගලයන්, ප්‍රාදේශීය ජන කොට්ඨාශ, කාන්තාවන්, පුරුෂයන්, තරුණයින් මෙන්ම රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ද මහජනතාව ලෙස සැලකිය හැකිය. මෙමඟින් අදාළ ව්‍යාපෘතීන් වලින් බලපෑමට ලක්වන පාර්ශව එනම්, ව්‍යාපෘති ස්ථානයට ආසන්නව ජීවත්වන ප්‍රජාවන් සහ ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳව උනන්දුවක් දක්වන පාර්ශව; එනම් පාරිසරික කරුණු කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් දක්වන තැනැත්තන් ද ආවරණය වෙයි.

උදා: එජපාවල නඩුව – මෙම නඩුවේදී සඳහන් කළේ ව්‍යවස්ථාපිත හෝ වෙනත් නෛතික පුද්ගලයන්ගේ අදහස්, සංස්ථාපිත සහ සංස්ථාපිත නොවන සංවිධාන මෙන්ම තනි පුද්ගලයන්ගේ අදහස් ද මහජන අදහස් ලෙස පිළිගන්නා බවයි.

ජාතික පාරිසරික පනත විසින් පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ පියවරක් ලෙස මහජන සහභාගීත්වය පිළිගනී. EIA වාර්තාවක් සකස් කළ පසු එය මහජනතාවට සමාලෝචනය සඳහා සුදානම් බවට පුවත්පත් දැන්වීමක් මඟින් සිංහල, දෙමළ සහ ඉංග්‍රීසි යන භාෂාවන් ගෙන් පළ කළ යුතුය. එම වාර්තාව සම්බන්ධව අදහස් දැක්වීමට මහජනතාවට දින තිහක (30) කාලයක් ලබා දෙනු ලැබේ.

ඉන් අනතුරුව එම මහජන අදහස් සමාලෝචනය කර ප්‍රතිචාර දැක්වීම සඳහා ව්‍යාපෘති යෝජක වෙත යවනු ලැබේ. එහිදී ව්‍යාපෘති යෝජක විසින් විකල්ප ක්‍රියාමාර්ගයන් හදුන්වා දීමටත්, ව්‍යාපෘතිය නව්‍යකරණය කිරීමටත්, අතිරේක තොරතුරු සැපයීමට සහ අවශ්‍ය කරුණු නිවැරදි කිරීමටත් විශේෂ අවධානය ලබා දෙමින් හැකි සෑම උත්සාහයක්ම දැරිය යුතුය.

ජාතික පාරිසරික පනතට අනුව ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය විසින් තීරණය කරන්නේ නම් ව්‍යාපෘතිය සඳහා මහජන අදහස් විමසීමේ සැසියක් (Public Hearing) පැවැත්වීමේ අවස්ථාවක් ලබාදෙනු ඇත.

මහජන අදහස් විමසීමේ සැසියක් පැවැත්විය යුතු බවට ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය විසින් තීරණය කළහොත්, ලිඛිතව මහජන අදහස් එවා ඇති පාර්ශව වලට අදහස් සාකච්ඡා කිරීම සඳහා කැඳවීමක් කරනු ලබයි. ඉහළ කොන්මලේ ජල විදුලිබලාගාර නඩුවේ සමථ කොන්දේසියක් ලෙස මහජන අදහස් විමසීමේ සැසියක් ලබා දෙන ලදී.

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ දී මහජන සහභාගීත්වය පිළිබඳ අදාළ වන වැදගත් කරුණු කිහිපයක් පහත දැක්වේ:

IEE වාර්තා සම්බන්ධව මහජනතාවට අදහස් දැක්විය හැකිද?

ජාතික පාරිසරික පනත සහ වෙරළ සංරක්ෂණ සහ වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ පනත යටතේ IEE වාර්තාවක් මහජන අදහස් සඳහා විවෘත නොවේ. එම වාර්තාව ජාතික පාරිසරික පනත විසින් පොදු ලේඛනයක් ලෙස සලකන අතර එය මහජනතාව විසින් පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විවෘතව තැබුවද, ඒ සම්බන්ධයෙන් මහජනතාවට අදහස් දැක්වීමට අවස්ථාවක් ලබා නොදේ. එසේ වුවද වන සත්ත්ව හා වෘක්ෂලතා ආරක්ෂණ ආඥාපනතෙහි සහ වයඹ පළාත් පාරිසරික ප්‍රඥප්තියෙහි ප්‍රතිපාදන යටතේ IEE වාර්තාවක් මහජනතාවට අදහස් දැක්වීමට විවෘත බවට තර්ක කළ හැකිය.

එක් එක් පනත් යටතේ මහජන සහභාගීත්වය සඳහා පනවා ඇති කාල සීමාවන් මොනවාද?

අදාළ දැන්වීම ප්‍රවෘත්තිවල පළ කළ දිනය අනුව දින තිහක (30) කාල සීමාව ගණනය කිරීම ආරම්භ වේ.

උදා: නොවැම්බර් 10 වැනි දින ප්‍රවෘත්තියක් දෙමළ දැන්වීම පළවන්නේ නම් සහ නොවැම්බර් 01 වැනි දින ප්‍රවෘත්තියක් සිංහල දැන්වීම පළ වන්නේ නම් දින තිහේ කාල සීමාව නොවැම්බර් 10 වැනිදා සිට ගණනය කෙරේ.

මහජන අදහස් විමසීම පිළිබඳ රෙගුලාසි පහත පරිදි වේ:

- **ජාතික පාරිසරික පනත** – ප්‍රවෘත්තිවල දැන්වීම පළ කළ දින සිට දින තිහක් (30) ඇතුළත.
- **වෙරළ සංරක්ෂණ සහ වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ පනත** – ගැසට් නිවේදනය පළ කළ දින සිට දින තිහක් (30) ඇතුළත.
- **වන සත්ත්ව හා වෘක්ෂලතා ආරක්ෂණ ආඥාපනත** – ගැසට් නිවේදනය පළ කළ දින සිට දින තිහක් (30) ඇතුළත.
- **වයඹ පළාත් පාරිසරික ප්‍රඥප්තිය** – ප්‍රවෘත්ති දැන්වීම පළ කළ දිනය සහ ගැසට් පත්‍රය ප්‍රකාශයට පත් කල දින සිට දින තිහක් (30) ඇතුළත.

මහජනතාවට EIA වාර්තා වෙත ප්‍රවේශය ලබා ගත හැක්කේ කෙසේද?

මහජනතාවට කියවීම සඳහා EIA වාර්තාවන් ලබා ගත හැකි ක්‍රියා පටිපාටි ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතන විසින් ස්ථාපිත කළ යුතු බව මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ මාර්ගෝපදේශයන්හි සඳහන් වේ. කොළඹ, බත්තරමුල්ලේ පිහිටි මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ ප්‍රස්තකාලය, දිස්ත්‍රික් කාර්යාල, පළාත් පාලන ආයතන සහ ව්‍යාපෘතිය යෝජිත ප්‍රදේශය අයත් වන ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය මෙම වාර්තා මහජන පරිශීලනය සඳහා විවෘතව පවතින ස්ථාන වේ.

අදාළ ව්‍යාපෘතිය අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනයෙන් ද වාර්තාව ලබා ගත හැකි වනු ඇත. එහි පිටපත් සකස් කිරීමට වැය වන මුදල අය කර ගනිමින් අදාළ EIA වාර්තාවල පිටපත් මහජනතාවට ලබා දීමට ඉඩ සැලසීමට කාර්යක්ෂම ක්‍රියාවලියක් ව්‍යාපෘතිය අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතන විසින් ස්ථාපිත කළ යුතුය. මෑතකාලීන භාවිතයන් පෙන්නුම් කරන්නේ EIA වාර්තාව ව්‍යාපෘතිය අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනයන්හි වෙබ් අඩවි මගින් ද ලබා ගත හැකි බවයි.

අදහස් ඉදිරිපත් කළ පසු එය ලැබුණු බවට දැනුම්දීමක් ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතන විසින් මහජනතාවට ලබාදෙනවාද?

සාමන්‍යයෙන් එසේ දැනුම්දීමක් ලබා නොදේ. කෙසේ වෙතත් මහජන අදහස් ලිඛිතව ප්‍රකාශ කළ යුතු බැවින් අදහස් යොමු කරන්නේ ලියාපදිංචි තැපෑල මාර්ගයෙන් නම්, ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතන විසින් එය ලැබුණු බවට අත්සන් කරන ලද තැපෑල දෙපාර්තමේන්තුව සතුව පවතින තැපෑල කුටීතාන්තිය, අදාළ අදහස් දැක්වීම ඔවුන්ට ලැබුණු බව තහවුරු කරන සාක්ෂියක් ලෙසට සැලකිය හැකිය.

පරිවර්තනය කරන ලද EIA වාර්තාවන් ලබා ගත හැකිද?

මහජන පරීක්ෂාව සඳහා EIA වාර්තාවන්හි පරිවර්තන, භාෂා ක්‍රිත්වයෙන්ම අදාළ ස්ථාන වලින් ලබාගත හැකිය.

- ඒසේ පරිවර්ථනයක් ලබා දී නොමැති අවස්ථාවක මහජනතාව විසින් ඉල්ලීමක් කළහොත් පරිවර්ථන පිටපතක් ලබාදිය යුතු වේ. 1992 කිරීන්ද ධීවර වරාය ව්‍යාපෘතිය හා සම්බන්ධ EIA වාර්තාවේ සිංහල පරිවර්තනය ලබා ගැනීමට සීමාසහිත පාරිසරික පදනම විසින් කළ ඉල්ලීම පරිදි එය ලබා දෙන ලදී.
- මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියෙහි වෙබ් අඩවිය සහ ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනයෙහි වෙබ් අඩවි මඟින් ද EIA වාර්තාවන් හි පරිවර්තන ලබා ගත හැකි බව මෑතකාලීන භාවිතයන් පෙන්නුම් කරයි.
- කෙසේ වෙතත්, ලබා දී ඇති පරිවර්තන නිවැරදි සහ සම්පූර්ණ ඒවා වීම වැදගත් වේ.

අනෙකුත් පාර්ශව විසින් යොමු කරන ලද අදහස් මහජනතාවට පරීක්ෂා කිරීමට විවෘතද?

වර්තමානයේ දී ඒ සඳහා ලිඛිත ඉල්ලීමක් කරනු ලැබුවහොත් හැර, මහජනතාවට එය විවෘතව නොමැති අතර මහජන අදහස් සඳහා ප්‍රවේශ විය හැක්කේ මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියට, ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනයට, තාක්ෂණික ඇගයීම් කමිටුවට සහ ව්‍යාපෘති යෝජකයාට පමණි.

‘මහජන අදහස් විමසීමේ සැසිය’ (Public hearing) යනු කුමක්ද ද, ඒවා පවත්වනු ලබන්නේ කුමන අවස්ථාවේදී ද?

- මහජනතාවගේ සුභසිද්ධිය උදෙසා අවශ්‍ය බවට තීරණය කරන අවස්ථාවක, ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනයට සිය අභිමතය පරිදි මහජන අදහස් විමසීමේ සැසියක් පැවැත්විය හැකිය.
- මෙහිදී ‘මහජන සුභසිද්ධිය’ යනු කුමක්ද?
 - i. යෝජිත ව්‍යාපෘතිය අතිශයින් මතභේදාත්මක වන විට සහ නිවැරදි තීරණයක් ගැනීමට මහජන අදහස් ලබා ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය යැයි හැඟෙන විට.
 - ii. යෝජිත ව්‍යාපෘතිය අසාමාන්‍ය පරිදි ජාතික හෝ කලාපීය වශයෙන් බලපෑම් ඇති කිරීමට හේතු විය හැකි විට.
 - iii. එය ජාතික වශයෙන් වැදගත් සංවේදී පාරිසරික කලාප කෙරෙහි තර්ජනයක් වීමට හැකි විට.
 - iv. උනන්දුවක් දක්වන පාර්ශව විසින් මහජන අදහස් විමසීමක් අවශ්‍ය යැයි විධිමත් ඉල්ලීමක් කර ඇති විට.

- මහජන අදහස් විමසීමේ සැසියක් පැවැත්වීමට තීරණය කරන්නේ නම්, මහජනතාවට EIA වාර්තාවක් සඳහා මහජන අදහස් ලබා දීමට ලබා දී ඇති දින තිහක (30) කාලය අවසන් වූ මහාම සහ රට අදහස් දැක්වීමට ව්‍යාපෘති යෝජක වෙත යැවීමට පෙර එය පැවැත්විය යුතුය.

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු වාර්තාව පිළිබඳ තීරණය (Decision about the EIA)

EIA/IEE වාර්තාව අධ්‍යයනය කිරීමට ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය විසින් තාක්ෂණික ඇගයීම් කමිටුවක් (TEC) පත් කරයි.

එලෙස සමාලෝචනය කිරීමේ අරමුණ වන්නේ එම වාර්තාව සකස් කිරීමේදී භාවිතා කරන ලද තොරතුරු සහ ක්‍රමවේදය තහවුරු කර ගැනීමයි. එමෙන්ම සියලුම තීරණාත්මක සහ උත්සන්න විය හැකි බලපෑම් හඳුනාගෙන සහ ඒවා අවම කිරීමට අදාළ වන සියළු පියවර මෙම වාර්තාව විසින් ආවරණය කරන්නේ ද යන්න තහවුරු කරගත හැකිය.

- තාක්ෂණික ඇගයීම් කමිටුවෙහි නිර්දේශ මත පදනම්ව ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය විසින් යෝජිත ව්‍යාපෘතිය සඳහා නිශ්චිත කොන්දේසි වලට යටත්ව අනුමැතිය ලබා දීම හෝ ප්‍රතික්ෂේප කිරීම සිදු කරයි.
- අදාළ ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය නොවේ නම්, EIA වාර්තාව සඳහා අනුමැතිය ලබා දීමට පෙර ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය විසින් මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියෙහි එකඟතාවය ලබා ගත යුතුය.

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම මඟින් ලබා දෙනුයේ පාරිසරික නිෂ්කාශනය (Environmental Clearance) පමණි. ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය වෙතින් IEE/EIA වාර්තාව සඳහා අනුමැතිය ලැබී තිබුණද ව්‍යාපෘතිය ආරම්භ කිරීමට පෙර රට අදාළ වන අනෙකුත් බලපත්‍ර සහ අනුමැතීන් ව්‍යාපෘති යෝජක විසින් ලබා ගත යුතුය.

අධීක්ෂණය (Monitoring)

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ මාර්ගෝපදේශයන්ට අනුව පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ සාර්ථකත්වය රඳා පවතින්නේ ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය විසින් පනවන ලද කොන්දේසි ක්‍රියාත්මක වන්නේ ද යන්න එල්ලාසී ලෙස අධීක්ෂණය කිරීම මත ය. මෙහිදී ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය විසින් ව්‍යාපෘතිය නිසා ඇතිවිය හැකි බලපෑම් අවම කිරීමට ගන්නා ක්‍රියාමාර්ගයන්හි එල්ලාසීතාවය සහ පනවන ලද කොන්දේසි වලට ව්‍යාපෘතිය අනුකූල වනවාද යන්න නිරීක්ෂණය කරයි.

බොහෝ සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සඳහා නිත්‍ය අධීක්ෂණ දර්ශක ඇතුළත් වේ. අධීක්ෂණයේදී රැස් කරනු ලබන තොරතුරු, පාරිසරික කළමනාකරණ සැලැස්මේ ප්‍රමුඛතා තහවුරු කිරීමට සහ හානි අවම කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග නිසි පරිදි ස්ථාපිත කිරීම සහතික කරගැනීමට උපකාරී වේ.

'මූලික තොරතුරු ඉල්ලීම්' යනු කුමක්ද?

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු ක්‍රියාවලියට අදාළ මාර්ගෝපදේශ අනුව, IEE හෝ EIA වාර්තාවක් අවශ්‍ය වන යෝජිත ව්‍යාපෘතියක ස්වභාවය, ස්ථානය සහ එයින් ඇති විය හැකි බලපෑම් සම්බන්ධයෙන් ප්‍රථම ප්‍රායෝගික අවධියේ දී ව්‍යාපෘති යෝජකගෙන් තොරතුරු ලබාගැනීමේ වගකීම ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය සතු වේ. ඊට අදාළ වන පිරික්සුම් ලැයිස්තුව සහ ප්‍රශ්නාවලිය මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය වෙතින් ලබාගත හැක.

මෙම මූලික තොරතුරු ලබා ගැනීම, ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනයට යෝජිත ව්‍යාපෘතියට IEE හෝ EIA වාර්තාවක් අවශ්‍යද යන්න තීරණය කිරීම සඳහා සහ විෂය පථය නිර්ණය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සඳහා වන අවශ්‍යතා සහ ගැටළු හඳුනා ගැනීම උදෙසා උපකාරී වේ.

ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනයක තීරණයට එරෙහිව අභියාචනයක් ඉදිරිපත් කළ හැකිද?

- ව්‍යාපෘතියට අනුමැතිය ලබා දීම ප්‍රතික්ෂේප කර ඇති අවස්ථාවකදී ව්‍යාපෘති යෝජකට පරිසර අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්වරයා වෙත අභියාචනා කළ හැක.
- ජාතික පාරිසරික පනතෙහි 23අෑආ වගන්තිය සහ වයඹ පළාත් පාරිසරික ප්‍රඥප්තියෙහි 46 වගන්තිය මේ සඳහා අදාළ වේ.

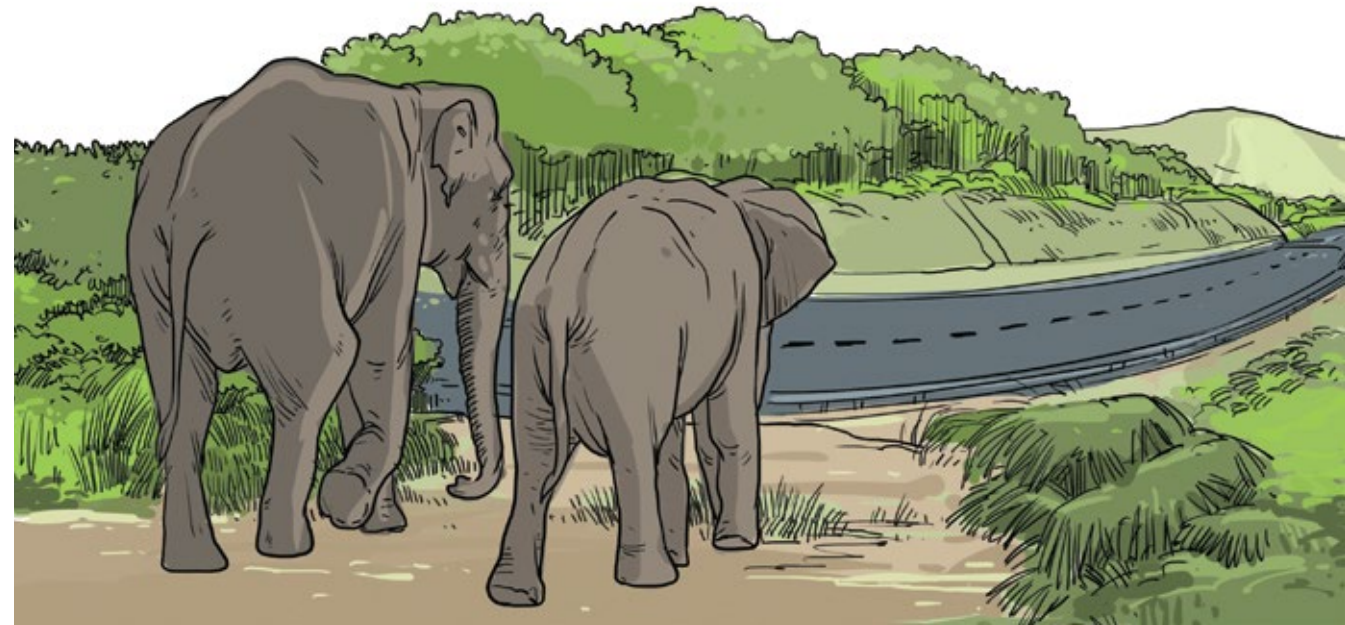
පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ වාර්තාවක් අධිකරණයකදී අභියෝගයට ලක් කළ හැකිද?

- පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලියට අදාළ පියවර නිසි ලෙස අනුගමනය නොකර හෝ ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය තම බලය අහිමිවීමට හෝ බලය අයුතු ලෙස භාවිතා කර යම් ව්‍යාපෘතිකට අනුමැතිය ලබා දී ඇත්නම්, එම ව්‍යාපෘතිය අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනයට එරෙහිව සර්පිසෝරාරි රීට් ආඥාවක් ලබාගැනීමට ආයතනයක් ඉදිරිපත් හැක.

බෝඹුරු ඇල්ල සුළු පරිමාණ ජල-විදුලිබලාගාර නඩුවේදී ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය ලබා දුන් ව්‍යාපෘති අනුමැතිය බලරහිත කරමින් සර්පිසෝරාරි රීට් ආඥාවක් අභියාචනාධිකරණය විසින් ලබා දෙන ලදී.

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු (EIA) වාර්තාවක සහ මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණ (IEE) වාර්තාවක අවධානය යොමු කරන පාරිසරික බලපෑම් මොනවාද?

- a. පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු වාර්තාවක අවධානය යොමු කළ යුතු මූලික අංශ තුනක් මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් හඳුනා ගනී.
- b. එම ක්ෂේත්‍ර වන්නේ ව්‍යාපෘතියෙන් සෘජුව හෝ වක්‍රව බලපෑම් ඇති විය හැකි භෞතික, ජීව විද්‍යාත්මක සහ සමාජීය අංශයන්ය.
- c. එබැවින් ජල සම්පත කෙරෙහි ඇති විය හැකි බලපෑම, පරිසර දූෂණ ගැටළු, පාංශු හා ඉඩම් භාවිතය කෙරෙහි ඇති විය හැකි බලපෑම්, වනාන්තර, වනජීවීන් සහ ජෛව විවිධත්වය කෙරෙහි ඇති විය හැකි බලපෑම් සහ සමාජ ආර්ථික හා සංස්කෘතික තත්ත්වයන් කෙරෙහි ඇති විය හැකි බලපෑම් මෙහිදී සලකා බලනු ලැබේ.
- d. පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු වාර්තාවක මෙම ක්ෂේත්‍ර/මාතෘකා ප්‍රමාණවත් ලෙස සැලකිල්ලට නොගැනීම, අදාළ ව්‍යාපෘතිය ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට හේතුවක් විය හැක.
 - වෝටර්ස් එජ් නඩුකරය - මෙහිදී සුදුසු අධීක්ෂණ පියවර සම්බන්ධයෙන් EIA වාර්තාව ප්‍රමාණවත් අවධානයක් ලබා දී නොමැති බව විනිසුරුවරුන් විසින් නිරීක්ෂණය ලදී. එමෙන්ම ව්‍යාපෘතියේ පිරිවැය සහ ප්‍රතිලාභ විශ්ලේෂණය කිරීම සහ එහි බලපෑම් අවම කිරීමේ පියවරයන්හි ඇති ශක්‍යතාව විමර්ශනය කිරීම ඉතා වැදගත් බවද අවධාරණය කර ඇත. මෙම ව්‍යාපෘතිය පොදු මහජනයාගේ සුභසිද්ධිය අරමුණු කරගෙන යෝජනා කරන ලද ව්‍යාපෘතියක් නොවන බැවින් අධිකරණය විසින් ඊට අදාළ ඉඩම් පැවරීම අවලංගු කර ඇත.
 - දක්ෂිණ අධිවේගී මාර්ගය සහ කටුනායක අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘති - මෙම ව්‍යාපෘති සඳහා දැඩි මහජන විරෝධයක් ඇතිවිය. අවස්ථා ගණනාවකදීම මෙම ව්‍යාපෘතිවලට විරුද්ධව බලපෑමට පත් ප්‍රදේශවල පදිංචිකරුවන් විසින් පැමිණිලි ගොනු කරන ලද අතර එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මෙම ව්‍යාපෘතින් වසර ගණනාවක් ප්‍රමාද විය.

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ මහජන සහභාගීත්වය අවශ්‍ය වන අදියර මොනවාද?

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලියේදී මහජන අදහස් දැක්වීම සඳහා වූ යාන්ත්‍රණයක් ශ්‍රී ලංකාවට ඇත. මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් නිකුත් කරන ලද පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා වන මාර්ගෝපදේශ - අංක 3, මහජන සහභාගීත්වය සඳහා වූ අත්පොතෙහි මෙම ක්‍රියාවලිය සඳහන් කර ඇත.

විෂය පථය නිර්ණය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය (Scoping Process)

- a. යෝජිත ව්‍යාපෘතිය මඟින් සෘජුව හෝ වක්‍රව බලපෑමට ලක්විය හැකි පුද්ගලයින් සමඟ හෝ ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශය සහ ඒ අවට පරිසරය පිළිබඳ විශේෂඥ දැනුමක් ඇති පුද්ගලයින් සමඟ නිල සහ නිල නොවන රැස්වීම් මාලාවක් පැවැත්වීම මෙම ක්‍රියාවලියට අයත් වේ.
- b. මෙමඟින් යෝජිත ව්‍යාපෘතිය ඇගයීමට ලක් කිරීමට මෙන්ම IEE/ EIA වාර්තාවෙහි විෂය නිර්ණය සටහන් (TOR) තීරණය කිරීමට වැදගත් යැයි විශ්වාස කරන, ඇතිවිය හැකි පාරිසරික ගැටළු සහ විකල්ප හඳුනා ගැනීමට ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනයට සහ යෝජිත ව්‍යාපෘතිය මඟින් බලපෑමට ලක් වන පුද්ගලයින්ට උපකාරී වේ.
- c. IEE/ EIA වාර්තා සඳහා යථාර්ථවදී සහ ගණනය කළ හැකි ඉලක්ක සහ අරමුණු සැකසීමට ද එය උපකාරී වේ.
- d. විෂය පථය නිර්ණය කිරීමේ වර්ග දෙකකි: විධිමත් නිර්ණය කිරීම (Formal Scoping) සහ විධිමත් නොවන නිර්ණය කිරීම (Informal Scoping). විධිමත් මෙන්ම විධිමත් නොවන රැස්වීම් පැවැත්වීම ඕනෑම EIA/IEE ක්‍රියාවලියක කොටසක් විය යුතුය.

i. විධිමත් නිර්ණය කිරීම

මෙහිදී IEE/EIA වාර්තා මඟින් අවධානය ලක් කළ යුතු ගැටලු හඳුනා ගැනීම සඳහා ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතන සහ දැක්වීමට පුළුල් පරාසයක විහිදුණු පුළුල් දැනුමක් සහ අත්දැකීම් ඇති පුද්ගලයින් එක් රැස් කරනු ලැබේ. ඔවුන් විසින් යෝජිත ව්‍යාපෘතිය සඳහා විකල්ප ද හඳුනාගනු ඇත. නීතියෙන් බලය හිමිව ඇති සහාය දක්වන ආයතන හෝ EIA/IEE ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව සුවිශේෂී විශේෂඥ දැනුමක් ඇති සහයෝගීතා ආයතන සහ පාරිසරික ප්‍රමිතීන් වර්ධනය සහ බලාත්මක කිරීමේ බලයලත් ආයතන, විධිමත් විෂය පථය නිර්ණය කිරීම තුළ අදහස් දැක්විය යුතුය.

උදා: විෂය ක්ෂේත්‍ර පිළිබඳ විශේෂඥයින්: වනජීවී නිලධාරීන්, ජාතික ගොඩනැගිලි පර්යේෂණ සංවිධානයෙහි නිලධාරීන් වැනි රජයේ නිලධාරීන්, විද්‍යාඥයන්, නීතිඥයින් සහ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන.

ii. විධිමත් නොවන නිර්ණය කිරීම

පුද්ගලයන් සහ කණ්ඩායම් සමඟ සම්මුඛ සාකච්ඡා පැවැත්වීම සහ පවතින දත්ත සමාලෝචනය කිරීම මීට ඇතුළත් වේ. මෙවන් බොහෝ සම්මුඛ සාකච්ඡා යෝජිත ව්‍යාපෘතිය මඟින් සෘජුව හෝ වක්‍රව බලපෑමට ලක් වන පුද්ගලයින් සමඟ පවත්වනු ලැබේ.

උදා: ගොවීන්, වෙළඳුන්, ගුරුවරුන්, ආගමික නායකයින්.

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු උපදේශකයන් සහ ව්‍යාපෘති යෝජකයන් සමඟ සාකච්ඡා කිරීම

- a. යෝජිත ව්‍යාපෘතිය නිසා ඇති විය හැකි බලපෑම් පිළිබඳව අදාළ පාර්ශවයන් සම්බන්ධ කරගෙන සාකච්ඡා කරන ලෙස උපදේශකයින්ට උපදෙස් දී ඇත.
- b. මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ මහජන සහභාගීත්වය පිළිබඳ අත්පොතෙහි සඳහන් වන්නේ මහජනතාවට, ඔවුන් සැලකිලිමත් වන කරුණු පිළිබඳ ව්‍යාපෘති යෝජකයාට දැනුවත් කිරීමට අයිතියක් ඇති බවයි.
- c. ව්‍යාපෘති යෝජකයා හෝ උපදේශකයින් සම්බන්ධ කරගැනීමේ තොරතුරු මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියෙන්, ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතන වෙතින් හෝ අදාළ ව්‍යාපෘති යෝජකයාගෙන්/ ව්‍යාපෘති සංවර්ධකයේ නියැලෙන පුද්ගලයන්ගෙන් ලබා ගත හැක.

මහජන අදහස් දැක්වීමේ ක්‍රියාවලිය (Public Commenting Process)

ජාතික පාරිසරික පනත යටතේ සහ අනෙකුත් අදාළ වන නීති යටතේ මහජන අදහස් දැක්වීමේ ක්‍රියාවලිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී යම් යම් වෙනස්කම් ඇත.

ජාතික පාරිසරික පනත

- ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතන වෙත EIA වාර්තාව ලැබුණු පසු ඒ සම්බන්ධයෙන් මහජනතාවට අදහස් දැක්වීම සඳහා එම වාර්තාවේ පිටපතක් ලබා ගත හැකි ස්ථාන හා වෙලාව පිළිබඳ පුවත්පත් දැන්වීමක් දැක්වීමක් සිංහල, දෙමළ සහ ඉංග්‍රීසි යන භාෂාවලින් පළ කළ යුතුය.

වෙරළ සංරක්ෂණ සහ වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ පනත

- IEE වාර්තාවක් ප්‍රමාණවත් නොවේ නම්, වෙරළ සංරක්ෂණ සහ වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා හට EIA වාර්තාවක් අවශ්‍ය බවට තීරණය කළ හැකි අතර, නැතිනම් මුල් අවස්ථාවේ දී EIA වාර්තාවක් හෝ IEE සහ EIA යන වාර්තා දෙකම අවශ්‍ය යැයි නියම කළ හැකිය.
- EIA වාර්තාව ලැබුණු පසු, ඒ සම්බන්ධයෙන් මහජනතාවට අදහස් දැක්වීමට හැකි බව අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා විසින් ගැසට් පත්‍රයක් මඟින් ප්‍රකාශයට පත් කළ යුතුය.

වන සත්ව හා වෘක්ෂලතා ආරක්ෂණ ආඥාපනත

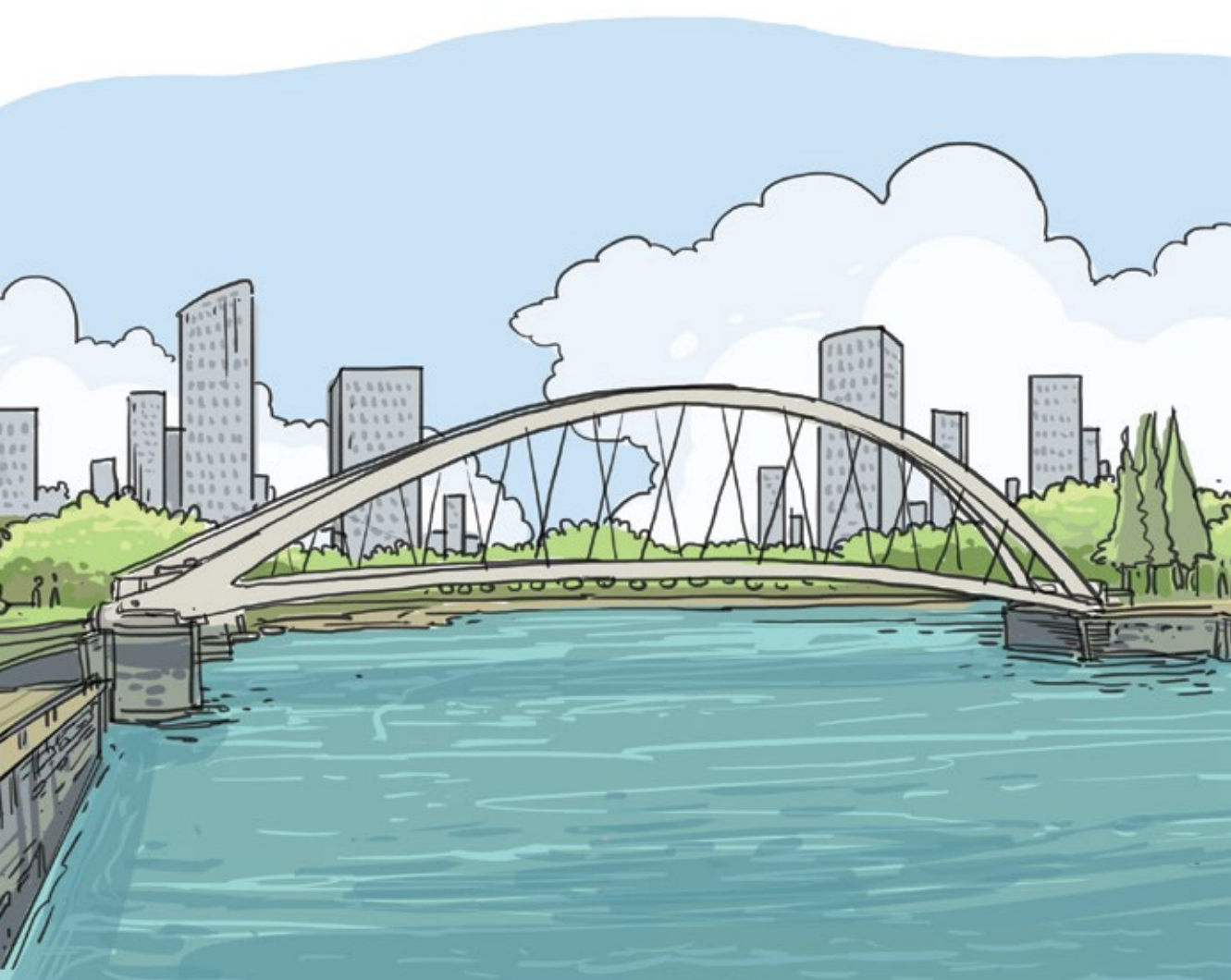
- සංවර්ධන ක්‍රියාවලියකට අදාළව IEE හෝ EIA වාර්තාවක් වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා වෙත ලැබුණු පසු, ඒ සම්බන්ධයෙන් අදහස් දැක්වීමට මහජනතාවට දන්වමින් ගැසට් නිවේදනයක් නිකුත් කළ යුතුය.

වයඹ පළාත් පාරිසරික ප්‍රඥප්තිය

- ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතන වෙත IEE හෝ EIA වාර්තාවක් ලැබුණු පසු, ඒවා මහජන අදහස් ලබා ගැනීම සඳහා විවෘත බව ගැසට් නිවේදනයක් මඟින් ප්‍රකාශයට පත් කෙරේ. එමෙන්ම එවැනි වාර්තාවක් මහජනතාවට පරීක්ෂා කිරීමට ලබා ගත හැකි ස්ථානය සහ වෙලාවන් පිළිබඳ පුවත්පත් දැන්වීමක් සිංහල, දෙමළ සහ ඉංග්‍රීසි යන භාෂාවලින් පළ කළ යුතු වේ.

සම්පූර්ණ කරන ලද ව්‍යාපෘතියක අධීක්ෂණය සහ ඇගයීම සිදු කරන්නේ කවුරුන් විසින්ද?

- a. ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය/ මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් අධීක්ෂණය සහ ඇගයීම සිදු කරනු ලබයි. මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ දිස්ත්‍රික් කාර්යාල ද ක්‍රියාවලිය හා සම්බන්ධ වේ. ව්‍යාපෘතියක් අනුමත කිරීමේදී කොන්දේසි ඇතුළත් කිරීමට ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතන වලට හැකිය.
- b. පාරිසරික කළමනාකරණය සහ අධීක්ෂණ සැලැස්මට අනුව අධීක්ෂණය සහ ඇගයීම අදියර කිහිපයකින් සිදු කෙරේ.
- c. කෙසේ වෙතත්, වෙරළ සංරක්ෂණ සහ වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ පනතෙහි සහ වන සත්ත්ව හා වෘක්ෂලතා ආරක්ෂණ ආඥාපනතෙහි, අනුමැතිය ලබා දීමෙන් පසුව සිදු කරන නිරීක්ෂණය සම්බන්ධයෙන් ව්‍යවස්ථාපිත විධිවිධාන අඩංගු නොවේ.

සීමාසහිත පාරිසරික පදනම (EFL) සහයෝගය දක්වන්නේ කෙසේද?

නෛතික හා විද්‍යාත්මක ක්‍රමෝපායන් මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වාභාවික පරිසරය සංරක්ෂණය කිරීම සහ ආරක්ෂා කිරීම සීමාසහිත පාරිසරික පදනමෙහි අරමුණ වේ. අප සංවිධානය උපදේශනය සහ අවශ්‍ය අවස්ථාවන්හිදී මහජන ප්‍රභසාධක නඩු පැවරීම සම්බන්ධව මහජනතාව හා සම්බන්ධ වෙමින් කටයුතු කරයි. දැනුම බෙදා හැරීම සඳහා වූ මෙවැනි උත්සාහයන් තුළින් ජනතාවගේ පාරිසරික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ මහජනතාවගේ අවබෝධය ඉහළ නැංවීම සඳහා ද සීමාසහිත පාරිසරික පදනම ක්‍රියාකාරී භූමිකාවක් ඉටු කරයි.

එලෙසම පොදු ජනතාවගේ යහපත වෙනුවෙන් නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට අමතරව සීමාසහිත පාරිසරික පදනම විසින් පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු වාර්තාවන්හි සඳහන් වන තාක්ෂණික කරුණු පැහැදිලි කිරීම, මහජන අදහස් සඳහා විවෘත පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු වාර්තා පිළිබඳව ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතන වෙත තම අදහස් යොමු කිරීම ද සිදු කරනු ලබයි.

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු වාර්තාවක් නොමැතිව ආරම්භ කරන ලද ව්‍යාපෘතියකින් ඔබට හෝ ඔබේ ප්‍රදේශයට බලපෑම් එල්ල වී ඇත්නම් ඒ සඳහා ඇති ප්‍රතිකර්ම මොනවාදැයි දැන ගැනීමට අප සමඟ සම්බන්ධ වන්න.

ආශ්‍රිත පරිශීලන

නඩු නීතීද

- අමරසිංහ සහ තවත් අය එදිරිව නීතිපති සහ තවත් අය (කොළඹ කටුනායක අධිවේගී මාර්ග නඩුව) [1993] 1 Sri LR 376
- බුලන්කුලම සහ තවත් අය එදිරිව ලේකම්, කර්මාන්ත සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය සහ තවත් අය (එප්පාවල නඩුව) [2000] 3 Sri LR 243
- සීමාසහිත පාරිසරික පදනම එදිරිව ලේකම්, වන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය සහ තවත් අය (ඉහළ කොත්මලේ ජලවිදුලිබල නඩුව) [1999] CA No. 1023/98
- සීමාසහිත පාරිසරික පදනම එදිරිව මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය සහ තවත් අය (බෝඹුරු ඇල්ල සුළු පරිමාණ ජලවිදුලිබල ව්‍යාපෘතිය) [2006] 3 Sri LR 57
- සුගතපාල මෙන්ඩිස් සහ තවත් අය එදිරිව වන්දිකා කුමාරතුංග සහ තවත් අය (වෝටර්ස් ඒජ් නඩුව) [2008] 2 Sri LR 339
- හෙදර් හෙරේස් මන්ඩි එදිරිව මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය සහ තවත් අය [ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ අභියාචනා නඩු අංක 58/2003]

නීතිමය ප්‍රතිපාදන

- 1980 අංක 47 දරන ජාතික පාරිසරික පනත සහ එහි සංශෝධිත පනත්
- 1937 අංක 02 දරන වන සත්ත්ව හා වෘක්ෂලතා ආරක්ෂණ ආඥාපනත එහි සංශෝධිත පනත්
- 1990 අංක 12 දරන වයඹ පළාත් පාරිසරික ප්‍රඥප්තිය
- 1981 අංක 57 දරන වෙරළ සංරක්ෂණ සහ වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ පනත සහ එහි සංශෝධිත පනත්

තෛතික ප්‍රතිපාදනයන් යටතේ ප්‍රකාශිත මාර්ගෝපදේශයන්

- මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය, Guidance for Implementing the Environmental Impact Assessment (EIA) Process: No. 1 - A General Guide for Project Approving Agencies (PAA) [පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා මාර්ගෝපදේශනය: අංක 1 - ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතන සඳහා පොදු උපදෙස්] (සිව්වන සංස්කරණය, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය 2006)
- මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය, Guidance for Implementing the Environmental Impact Assessment (EIA) Process: No. 2 - A General Guide for Conducting Environmental Scoping [පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා මාර්ගෝපදේශනය: අංක 2- පාරිසරික විෂය පථය නිර්ණය කිරීම සඳහා පොදු උපදෙස්] (තෙවන සංස්කරණය, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය 2006)
- මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය, Guidance for Implementing the Environmental Impact Assessment (EIA) Process: No. 3 - Public Participation Handbook [පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා මාර්ගෝපදේශනය; අංක 3- මහජන සහභාගීත්වය පිළිබඳ අත්පොත], (පළමුවන සංස්කරණය, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය 1998)
- මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය, Simple Questions and Answers on Environmental Impact Assessment (EIA) [පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම පිළිබඳ සරල ප්‍රශ්න සහ පිළිතුරු], (දෙවන සංස්කරණය, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය 2005)

ග්‍රන්ථ සහ වාර්තා

- සීමාසහිත පාරිසරික පදනම, Environmental Foundation Limited, 'Past, Present, Future of the Process of Assessment of Environmental Impact Assessment in Sri Lanka: Review of The Gaps and Needs [ශ්‍රී ලංකාවේ පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු ක්‍රියාවලියේ අභ්‍යන්තර, වර්තමානය සහ අනාගතය: අවශ්‍යතා සහ පරතරයන් සමාලෝචනය], (2020)
- සීමාසහිත පාරිසරික පදනම, Your Environmental Rights and Responsibilities: A Handbook for Sri Lanka [ඔබේ පාරිසරික අයිතීන් සහ වගකීම්: ශ්‍රී ලංකාවට අත්පොතක්] (සංශෝධිත සංස්කරණය, සීමාසහිත පාරිසරික පදනම 2019)

වෙබ් අඩවි

- මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියෙහි වෙබ් අඩවිය <<https://www.cea.lk/web/si/steps-in-eia-process>> accessed 12 January 2022

සීමාසහිත පාරිසරික පදනම යනු විද්‍යාත්මක ක්‍රමවේදයන්, පරිසර සංරක්ෂණ ව්‍යාපෘතීන් හරහා මෙන්ම මහජන සුභසාධක නඩුකර හරහා පරිසර සංරක්ෂණය සඳහා දායක වන ලාභ නොලබන සංවිධානයකි. පාරිසරික ප්‍රතිපත්තීන්හි පවතින වැදගත්කම ඉස්මතු කරමින් සීමාසහිත පාරිසරික පදනම, කසළ කළමනාකරණයේ සිට ජෛව විවිධත්වය සංරක්ෂණය දක්වා විවිධ මාතෘකා පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් පවත්වා ඇත.

වර්ෂ 1981 සිට ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වභාවික සම්පත් තිරසාර ලෙස භාවිතා කිරීම උදෙසා පෙරමුණ ගත් අපක්ෂපාතී සංවිධානයක් ලෙස සීමාසහිත පාරිසරික පදනම පිළිගැනීමට ලක්ව ඇත. පාරිසරික සුරක්ෂිතතාව සම්බන්ධයෙන් විවිධ රාජ්‍ය ආයතනයන් වලට සිය විද්‍යාත්මක සහ තේනික දැනුම තුළින් සහයෝගය ලබා දීමද සීමාසහිත පාරිසරික පදනම සිදු කරනු ලබයි.

පසුගිය දශක හතර තුළ සීමාසහිත පාරිසරික පදනම ශ්‍රී ලංකාවේ පාරිසරික යුක්තිය ප්‍රවර්ධනයේ පුරෝගාමී ආයතනයක් ලෙස ස්ථාපිත වී ඇත.

සීමාසහිත පාරිසරික පදනම
3A, 1 වන පටුමග, කිරුළපහ, කොළඹ 05.

mail@efl.lk | (+94) 112890984 | www.efl.lk

